

3. Григорська О.С. Сутнісна характеристика фінансової політики держави. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2016. № 2(30). С. 51–54 URL:<https://ecj.oa.edu.ua/articles/2016/30/11.pdf> (дата звернення: 16.10.2022)

4. Фінансова політика в умовах військового стану : веб-сайт.URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/259607/256149> (дата звернення: 03.10.2022)

Шевченко А.А.,

*к.е.н., доц. кафедри економічної теорії і економіки підприємства
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Синельник О.А.

*Здобувач факультету економіки та управління
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

ЕКОЛОГІЧНИЙ РИЗИК ІННОВАЦІЙ

Останніми десятиріччями у світовій економіці повністю змінюються фактори, що сприяють економічному зростанню в країні. Ми погоджуємось з думкою багатьох вчених, що в сучасних мінливих кризових умовах господарювання перше місце посідають інновації. Аналіз економічного розвитку провідних країн світу довів це. Так, за даними Лондонського економічного інституту, в економічно розвинених країнах частка інноваційних факторів у прирості ВВП становить 70% і більше [1]. Будь-які інновації, їхнє втілення у технології, виробництво продукції та послуг допомагають підвищити рівень конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і держави в цілому, а також і на міжнародному рівні.

Зазначимо, що інновації є дуже дієвим способом підвищення якості життя населення та у певній мірі допомагають полегшити виконання певних дій. Але вони несуть і значний негативний вплив на довкілля. Наслідки можуть бути миттєвими та проявлятися потім протягом багатьох років.

Проведений нами аналіз різних напрямів діяльності в аграрній сфері свідчить про те, що за останні роки значно зростала частка екологічного ризику. Такий ризик може виникнути в результаті недооцінювання суб'єкта господарювання своєї ролі та значення екологічних факторів у господарській діяльності та не усвідомлення наслідків прийнятих рішень.

Екологічний ризик інновацій – це імовірність втрати ресурсів, зниження чи недоотримання прибутків, збільшення витрат суб'єктами інноваційного процесу внаслідок деструктивного впливу інновації на навколишнє середовище [1].

Інновації мають неоднозначний прояв. З одного боку, вони дають змогу застосовувати сучасні, ресурсо- та енергозберігаючі технології. А з іншого, існує інноваційний ризик, який впливає на недоотримання прибутку, втрати

коштів, збиток від використання продукції чи сировини, погіршення стану навколишнього середовища [2,3].

Існує декілька критеріїв екологічного ризику: ймовірність події, потенційний збиток, суспільна значимість, наявність оцінки, багатфакторна невизначеність [4].

Аналіз екологічного ризику пропонується авторами проводити за наступною схемою: визначення сутності ризику – виявлення можливих наслідків – формування чинників ризику. Оцінку дії окремих чинників ризику рекомендовано виконувати на основі досвіду роботи в аналогічних умовах або методом експертних оцінок, при цьому експертами можуть бути провідні спеціалісти, керівники підприємства або запрошені фахівці [1].

Сільське господарство в Україні виступає основою забезпечення продовольчої безпеки держави. Але одночасно із цим воно має дуже великий вплив на довкілля. І не завжди позитивний. У ХХ ст. вплив агропромислового виробництва на навколишнє середовище посилювався з інтенсифікацією виробництва. Це проявилось в результаті: збільшення механізації технологічних процесів, надмірної розораності території та використання традиційного глибокого обробітку (глибокої оранки), підвищених доз мінеральних добрив та пестицидів, меліорації, високої концентрації виробництва [5]. Тому ми вважаємо, що питання збереження екології у нашій країні є дуже важливим.

Пропонуємо для визначення сутнісно - змістовної основи екологічної безпеки в аграрному секторі використовувати TRID-аналіз (визначення загроз, ризиків, інтересів та напрямів захисту) [6].

Виявлені нами загрози (Threats) екологічній безпеці проявляються з боку держави в наступному: погана система екологічного моніторингу; домінування економічних інтересів товаровиробників перед екологічними; відсутність ефективних інструментів екологічно-безпечного виробництва.

Також загрози мають місце і з боку аграріїв: екологічно необґрунтована сільськогосподарська діяльність (порушено дисбаланс між галузями рослинництва та тваринництва); недотримання норм зберігання та внесення пестицидів та мінеральних добрив, небезпечних відходів; висока ступінь забруднення довкілля шкідливими відходами.

До виявлених екологічних ризиків (Risks) слід віднести: збільшення ризику екологічних катастроф і надзвичайних ситуацій; зниження родючості природних ресурсів і як результат, збитки; сильне забруднення ґрунтів, вод, повітря, що впливає на якість продукції.

Відмітимо, що і держава і аграрії є зацікавленими особами щодо подальшого екологічно безпечного господарювання. Інтереси держави пов'язані із підвищенням рівня екологічної безпеки аграрного виробництва; збалансованим використанням природних ресурсів; вирішенням всіх конфліктів між екологічною та економічною сферами в аграрному виробництві.

Інтереси аграріїв мають виражатись через фінансове забезпечення природоохоронних заходів; покращення конкурентоспроможності сільськогосподарської діяльності; підвищення інвестицій в аграрну галузь.

Актуальним є питання і подальшого захисту від екологічних ризиків (Defence). Ми погоджуємось, що на державному рівні це має бути: затвердження підходу до комплексної та адекватної оцінки рівня екологічної безпеки в агросфері; стимулювання до збалансованого використання природних ресурсів; прийняття відповідних законодавчих актів; дотації аграріїв на початкових етапах переходу на деякі екологічні проекти (з метою прискорення терміну окупності проекту); підвищення рівня екологізації аграрного виробництва.

В свою чергу аграрії мають звернути увагу в цьому напрямку на: затвердження інструменту страхування екологічних ризиків; впровадження системи екологічного менеджменту та аудиту, використання екологічного маркетингу; подальшому розвитку та впровадженні еколого - безпечних технологій в аграрному виробництві. Наприклад, переходу на органічне виробництва аграрної продукції. Адже середня рентабельність інвестицій в органічне сільське господарство становить близько 300%, що робить його одним з найпривабливіших напрямів інвестування в українську економіку. На початок 2020 року в Україні майже 468 тис. га земель було зайнято під органічним виробництвом, що складає приблизно 1,13% площі с.-г. угідь країни. За останні 17 років площа угідь під органічним виробництвом в Україні зросла у 2,8 рази [7].

На нашу думку, щоб досягти стабільного розвитку в аграрній сфері, необхідно вирішувати питання стратегічного планування та запроваджувати нову систему нормативно - правових актів, що сприятимуть регулюванню екологічної безпеки в аграрній галузі. Також обов'язковим є наявність агроєкосистем, які будуть добре працювати при наявних навантаженнях та максимально реалізувати свій потенціал.

Наприклад, Закон України «Про сталий розвиток аграрного сектора України», який став основним законодавчим актом, який регламентує аграрні відносини направлений на сталий розвиток сільського господарства. Цей нормативний акт слугує доктриною екологічно - збалансованого розвитку в аграрному секторі [7].

Дослідження теоретичних засад екологічного ризику інновацій дає змогу зробити наступні висновки. У наш час навколишнє середовище дуже страждає від необережного впровадження та використання інноваційних технологій. Відповідальність за це покладено як на окремі суб'єкти господарювання, так і на державу. Для того, щоб зменшити негативний вплив на екологію необхідно постійно аналізувати загрози, тому що вони мають чіткий характер, джерело прояву та вимагають швидкої реакції. Будь-яка загроза конкретна і не буде чекати. Саме тому необхідно оперативно запроваджувати заходи запобігання ризиків, мінімізації ступеню їх впливу або їх усуненню. Дуже важливо застосовувати ефективні шляхи відновлення та збереження екології, розумно використовувати природні ресурси, що посилить у подальшому економічне зростання окремого як окремого суб'єкта господарювання так і економіки України в цілому.

Література:

1. Ілляшенко С.М., Божкова В.В.. Екологічні ризики інновацій: класифікація та аналіз. *Бібліотека НТУ «Харківський політехнічний інститут»*. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/323020859.pdf>
2. Шевченко А.А., Згадова Н.С., Данкогло К.В. Агроінновація як перспектива до розвитку аграрних підприємств. *Аграрний вісник Причорномор'я: Економічні науки*. Одеса. 2020. № 96. 152-163 с.
3. Шевченко А.А., Петренко О.П., Добрянська Н.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. С. 200-213 URL:<http://lib.osau.edu.ua/jspui/handle/123456789/1686>
4. Зінченко Ю.В. Методологічні підходи до аналізу екологічного ризику. *Економічні інновації*. Випуск № 60 Книга I. 2015. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/95425/16-Zinchenko.pdf?sequence=1>
5. Федулова І.В. Вплив сільського господарства на екологію. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/21189/1/2.pdf>
6. Шкуратов О.І. Стратегічні імперативи забезпечення екологічної безпеки а аграрному секторі України. *Електронний журнал «Ефективна економіка»* №12, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5129>
7. Шевченко А. А., Нікіфорчук М.Ю. Органічне виробництво с.-г. продукції: можливості для аграріїв в Україні. *«Економічний вісник Причорномор'я»*. 2021. №2. с. 115 – 123 URL:<https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/28/25>

Шеленко Д.І.,

д. е. н., професор, професорка кафедри теоретичної та прикладної економіки

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Смушак М.В.,

д. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Петях Б.Т.,

здобувач вищої освіти

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ТІНІЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В Україні певна частина роботодавців використовують не зовсім законні схеми для уникнення легального використання робочої сили. Це робиться з метою приховання оподаткування розмірів своїх справжніх доходів. Також є випадки коли роботодавець без укладання передбачених законодавством